

Міністерство культури та інформаційної політики України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного
центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 5
від «30» серпня 2022 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з музичного мистецтва початкового професійного спрямування,
інструментальні класи**

**Київ
2022**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи. Київ, 2022. 45 с.

- Укладачі: **Дудник Є. І.**, викладач, директор Полтавської дитячої музичної школи № 1 ім. П. І. Майбороди, доцент кафедри музики Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; заслужений працівник культури України, заслужений артист естрадного мистецтва України, член Національної всеукраїнської музичної спілки, Асоціації діячів естрадного мистецтва України, Громадської організації «Асоціація барабанщиків України», *координатор групи*;
- Хмиров С. І.**, викладач Запорізької дитячої музичної школи № 6, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений діяч мистецтв України, член Національної всеукраїнської музичної спілки, член Громадської організації «Асоціація барабанщиків України»;
- Томасишин М. М.**, викладач Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра, Київського державного музичного ліцею ім. М. В. Лисенка, спеціаліст вищої категорії, директор DrumArtShow, DrumArtMusicSchool, член Громадської організації «Асоціація барабанщиків України».
- Рецензенти: **Колокольніков В. І.**, в.о. професора кафедри духових та ударних інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, заслужений артист України;
- Пех В. М.**, викладач Криворізького обласного фахового музичного коледжу Дніпропетровської обласної ради, спеціаліст вищої категорії;
- Черкашин О. О.**, завідувач відділу духових та ударних інструментів, викладач Черкаської дитячої музичної школи № 1 ім. М. В. Лисенка, спеціаліст вищої категорії, старший викладач;
- Ульянов Є. Д.**, викладач Дитячої музичної школи № 10 (м. Київ), спеціаліст вищої категорії.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Ударні інструменти» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів гри на ударних інструментах, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в класі ударних інструментів. Нормативний зміст навчання за типовою навчальною програмою базується на музично-виконавських традиціях і сучасних досягненнях національної та світової мистецьких шкіл, провідних барабанщиків-виконавців, методиках сучасної європейської та американської ударних шкіл, репертуарній спадщині ХХ – ХХІ ст. та кращих зразках музичного мистецтва різних епох.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнів базових навичок гри на ударних інструментах, розвиток рівня музично-виконавської майстерності, залучення до сучасного мистецтва взагалі, мотивації подальшого навчання гри на ударних інструментах у класах академічного та естрадно-джазового спрямування на поглибленому підрівні початкової музичної освіти (за наявності) або в системі фахової передвищої мистецької освіти.

Світовий арсенал ударних музичних інструментів сьогодні включає більше 80 інструментів (ідіофонів та мембрафонів). У програмі враховано, що музичне виконавство на ударних інструментах є музичним феноменом, який розвивається як самостійна галузь художньо-творчої діяльності, та складається з розвитку технік гри як на класичних ударних інструментах академічного та естрадно-джазового спрямування, так й на багатьох інструментах із самобутнім та неповторним звучанням, гра на яких набула популярності наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Ця типова навчальна програма є основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми, яка повинна включати досягнення учнями результатів, визначених типовою навчальною програмою, відповідно до обраного напрямку: класичного або естрадно-джазового як мінімально необхідних для набуття компетентностей середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування. Вимоги для продовження навчання на середньому (базовому) підрівні орієнтовані на здобувачів, які закінчили елементарний підрівень мистецької школи або осіб, які під час вступу демонструють наявність компетентностей елементарного підрівня з інструментального класу ударних інструментів та мають намір продовжувати навчання за цими інструментами за класичним або джазово-естрадним напрямом. Запропонований зміст типової навчальної програми на 5 років укладено відповідно до підготовки такого рівня виконавської майстерності, який є необхідним для вступу до закладів фахової передвищої освіти в Україні.

Керуючись цим та визначеними музично-виконавськими компетентностями, які зазначені в типовій освітній програмі з інструментальних класів для цього підрівня

мистецької освіти, **нормативний зміст програми** за напрямками та видами інструментів слід реалізовувати в такий спосіб:

Таблиця 1

Орієнтовний розподіл інструментів та навчальних годин у робочій програмі дисципліни за напрямками

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми.

Назва напрямку	Назви інструментів	Розподіл годин на рік за інструментами (*/*)	
		1 – 2 рік навч.	3 – 5 рік навч.
<i>Класичний</i>	малий барабан + ксилофон + маримба (за наявності з 3 р. н.)	70 (35/35)	105 (52,5/52,5)
<i>Джазово-естрадний</i>	ударна установка + ксилофон / вібрафон	70 (35/35)	105 (52,5/52,5)

Залежно від інтересу учня/учениці, компетентності викладача та наявності інструментів у мистецькій школі, викладач у робочій навчальній програмі може реалізувати власний алгоритм викладання завдяки додаванню до змісту опанування додаткових оркестрових ударних інструментів, маримби тощо. У такому випадку програма передбачає перерозподіл нормативного змісту навчання та ущільнення викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених запропонованою моделлю в типовій навчальній програмі. Типова навчальна програма передбачає завдання, зміст та результати навчання учнів гри як на основних ударних інструментах (малий барабан, ксилофон, ударна установка, вібрафон, маримба¹), так і на додаткових (оркестрові ударні інструменти, маримба²).

Викладач самостійно формує навчальний репертуар, дотримуючись принципу поступового ускладнення відповідно до індивідуальних здібностей та темпу розвитку кожного/ї учня / учениці. До навчального репертуару пропонується включати різні за змістом, жанрами, формами та стилями музичні твори. Рекомендовано приділяти увагу творам українських композиторів, що написані для ударних інструментів (оригінальним творам). Також можуть додаватися концертні твори попередніх років навчання. Вони можуть виконуватися сольо, у супроводі фортепіано або іншого музичного інструмента, з використанням фонограм, в дуеті, тріо, у тому числі можна долучати до репертуару ансамблеві або оркестрові партії ударних інструментів. Рекомендовано підтримувати творчі задатки та нахили учнів: мотивувати до складання композицій, імпровізації, перекладень, створення обробок, аранжування тощо.

¹ З 3-го року навчання (класичний напрям) вивчається як основний.

² Протягом 1-го – 2-го років навчання вивчається як додатковий.

Освітній процес з навчальної дисципліни «Ударні інструменти» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є *індивідуальний урок*.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми.

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного/ї учня/учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі *загальну кількість навчальних годин* рекомендовано розподіляти на розсуд викладача: на поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня/учениці; повторення/закріплення вивченого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; відпрацювання нормативного змісту через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня/учениці тощо).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюється викладачем: під час навчальних занять (*поурочний контроль*); за підсумками кожного модуля (*модульний контроль*). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, прослуховувань, заліків, у тому числі технічних. Конкретні форми поточного контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі *річного контрольного заходу*, що включає перевірку результатів навчання за типовою навчальною програмою. Наприкінці п'ятого року навчання проводиться **підсумковий контроль** за результатами опанування типової навчальної програми у формі *іспиту* (публічний / концертний виступ). Програму кожного заходу поточного та підсумкового контролів слід komponувати з різностильових творів. Рекомендовано включати до програми твори як класичної, сучасної так і народної музики в перекладенні для ударних інструментів.

Оцінювання в процесі **підсумкового контролю** здійснюється за результатами опанування типової навчальної програми в повному обсязі та передбачає перевірку набутих фахових компетентностей за показниками, що відповідають нормативним результатам навчання, визначеним типовою навчальною програмою.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає бальну форму через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці у оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*додаток*).

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання КЛАСИЧНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

МАЛИЙ БАРАБАН: закріплення навичок, сформованих під час навчання на елементарному підрівні; оволодіння постановками рук (традиційною та симетричною), техніками хвату паличок; опанування принципу гри *velocity stroke*; принципів техніки Сенфорда Меллера (Sanford A. Moeller); засвоєння гри подвійних ударів за принципом контрольованого відскоку (підвищення швидкості гри двійок); розвиток навичок читання з листа, накопичення музичного матеріалу.

КСИЛОФОН: закріплення навичок, сформованих під час навчання на елементарному підрівні; робота над постановкою рук та ніг під час гри; гами до чотирьох знаків: арпеджіо, тризвуки та D7 з оберненнями; різні види тремоло; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 1	
МАЛИЙ БАРАБАН Симетричний та традиційний хвати паличок (вправи для постановки рук О. Є. Блінова та ін.). Принципи гри: <i>velocity stroke</i> (швидкі удари), <i>moeller</i> . Розвиток швидкості гри одиночних ударів (<i>single stroke roll</i>). Принципи техніки С. Меллера (гра 2, 3, 4 ударів на один замах). Подвійні удари за принципом контрольованого відскоку: – підвищення швидкості гри двійок (<i>double stroke roll</i>); – збільшення кількості відскоків під час гри неконтрольованим відскоком; – робота над якістю виконання дрібу (<i>multiple bounce roll</i>).	Демонструє правильну постановку рук та тулуба під час гри в симетричному та традиційному хватах. Дотримується чіткості під час виконання вправ на розвиток технік гри <i>velocity stroke, moeller</i> . Грає <i>single stroke roll</i> шістнадцятими тривалостями у темпі, не повільнішому ніж чверть = 150. Грає вправи С. Меллера по 2, 3, 4 удари окремо кожною рукою шістнадцятими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 75. Володіє контрольованим відскоком. Грає <i>double stroke roll</i> шістнадцятими у темпі, не повільнішому ніж чверть = 100. Виконує рівний по звучанню дріб у різних нюансах.
КСИЛОФОН Дуолі, тріолі, квінтолі та шістнадцяті різними ритмічними малюнками в гамах до чотирьох знаків, арпеджіо, тризвуки та D7 з оберненнями.	Грає дуолі, тріолі, квінтолі на базі гам з чотирма знаками. Відтворює різні ритмічні малюнки, штрихи та пасажі під час виконання етюдів та читання нот з листа.

<p>Удосконалення гри подвійних нот різними інтервалами. Скачки рук через інтервал (ліва та права рука).</p> <p>Динаміка як засіб виразності.</p> <p>Удосконалення навичок читання нот з листа.</p>	<p>Володіє здвоєними ударами та скачками рук під час інтервальної гри.</p> <p>Використовує динамічну палітру для створення образу та характеру творів.</p> <p>Читає з листа твори відповідної складності.</p>
МОДУЛЬ 2	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН</p> <p>Чотири основні види ударів та розвиток їх виконання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – повний удар (<i>full stroke</i>); – удар вниз (<i>down stroke</i>); – легкий удар (<i>tap stroke</i>); – удар вгору (<i>up stroke</i>). <p>Підвищення швидкості гри за принципом швидких ударів (<i>velocity stroke</i>), С. Меллера, контрольованим та неконтрольованим відскоками. Параділ з акцентом на перший удар у групі по чотири з використанням замахів С. Меллера, підвищення швидкості його виконання.</p> <p>Послідовності: чверті, восьмі, тріолі, шістнадцяті, квінтолі, секстолі, септолі, тридцять другі та у зворотному порядку.</p>	<p>Застосовує чотири основних види ударів, грає рудименти в темпах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>single stoke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 160; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 120; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 90. <p>Виконує послідовність (чверті, восьмі, тріолі, шістнадцяті, квінтолі, секстолі, септолі, тридцять другі та у зворотному порядку) у темпі, не повільніше ніж чверть = 80.</p>
<p>КСИЛОФОН</p> <p>Технічні прийоми в гамах до п'яти знаків:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тремоло в інтервальній грі; – зміна динаміки (вгору – <i>piano</i>, вниз – <i>forte</i> і навпаки). <p>Залежність якості звуку від ваги рук, сили та швидкості їхніх рухів.</p> <p>Удосконалення стрибків рук на великі відстані та інтервали.</p> <p>Поліритмія, складні ритмічні фігури в гамах до чотирьох знаків.</p>	<p>Володіє тремоло під час гри на інтервали та динамічним викладом.</p> <p>Демонструє навички гри гам зі зміною динаміки.</p> <p>Грає етюди на стрибки рук на великі відстані.</p> <p>Виконує поліритмічні та складні ритмічні фігури в гамах до чотирьох знаків.</p>
Всього годин у навчальному році: 70 (35 / 35)	

Протягом першого року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір з використанням фонограм / твір під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми підсумкового контролю учень / учениця:

МАЛИЙ БАРАБАН:

- демонструє належний стан ігрового апарату;
- застосовує набуті навички звуковидобування;
- демонструє відповідний рівень технічної підготовки;
- демонструє сценічну витримку;
- відтворює характер музичного твору, його художньо-образний зміст відповідно до стилістики, застосовуючи вивчені засоби музичної виразності;
- відтворює нотний текст, композиторські ремарки;
- застосовує набуті прийоми та навички гри.

КСИЛОФОН:

- застосовує відповідну поставу рук та тулуба;
- демонструє відповідний рівень технічної підготовки, сценічну витримку;
- відтворює нотний текст, застосовуючи засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру рук;
- втілює стилістику творів за допомогою технічних прийомів.

ДЖАЗОВО-ЕСТРАДНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

УДАРНА УСТАНОВКА: закріплення навичок, сформованих під час навчання на елементарному підрівні; поглиблене вивчення стилів *rock, disco, funk*; розвиток техніки рук під час гри *breaks*; накопичення музичного матеріалу сольо та з використанням фонограм.

КСИЛОФОН: закріплення навичок, сформованих під час навчання на елементарному підрівні; робота над постановкою рук та ніг під час гри; опрацювання гам до чотирьох знаків: арпеджіо, тризвуки та D7 з оберненнями, різних видів тремоло; накопичення музичного матеріалу.

ВІБРАФОН: закріплення навичок, сформованих під час навчання на елементарному підрівні, гра по хроматизму; робота над звуковидобуванням двома, трьома та чотирма паличками; опрацювання мажорних тризвуків у гармонічному та мелодичному викладі, гам вгору та вниз двома, трьома, чотирма паличками; робота над розвитком техніки з демпфером; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 1	
УДАРНА УСТАНОВКА Метроном як основа метроритму.	Тримає ритм у вправах під час гри з метрономом.
Стилі <i>rock, disco</i> . Хай-хет під час гри в танцювальних стилях: <i>club house, house, dance pop disco, house trance</i> та їх різновиди.	Володіє хай-хетом під час гри танцювальної музики в стилях: <i>club house, house, dance pop disco, house trance</i> .
Техніка ніг та рук різними ритмічними групуваннями. Аплікатура рук під час гри	Відтворює ритмічні фігури: вісімки, шістнадцяті, секстолі потрібною аплікатурою.

вісімок, шістнадцятих, секстолів.	Розуміє початок та закінчення музичної фрази. Визначає місце виконання <i>breaks</i> (відхилення від основного ритму) у творі.
<p>КСИЛОФОН Дуолі, тріолі, квінтолі та шістнадцяті різними ритмічними малюнками в гамах до чотирьох знаків, арпеджіо, тризвуки та D7 з оберненнями.</p> <p>Удосконалення гри подвійних нот різними інтервалами. Скачки рук через інтервал (ліва та права рука).</p> <p>Динаміка як засіб виразності.</p> <p>Удосконалення навичок читання нот з листа.</p>	<p>Грає дуолі, тріолі, квінтолі на базі гам з чотирма знаками. Відтворює різні ритмічні малюнки, штрихи та пасажі під час виконання етюдів та читання нот з листа.</p> <p>Володіє здвоєними ударами та скачками рук під час інтервальної гри.</p> <p>Використовує динамічну палітру для створення образу та характеру творів.</p> <p>Читає з листа твори відповідної складності.</p>
<p>ВІБРАФОН Акорди по хроматизму в гармонічному та мелодичному викладанні.</p> <p>Звуковидобування та гра вправ у постановці двома, трьома та чотирма паличками (кожною паличкою окремо).</p> <p>Мажорні тризвуки в гармонічному та мелодичному викладі, гами вгору та вниз двома, трьома, чотирма паличками.</p>	<p>Виконує акорди по хроматизму в різних викладах, дотримуючись потрібної аплікатури.</p> <p>Демонструє технічні навички гри та якісне звуковидобування під час виконання вправ двома, трьома або чотирма паличками.</p> <p>Грає мажорні тризвуки та гами в різних викладах відповідними аплікатурами двома, трьома та чотирма паличками.</p>
МОДУЛЬ 2	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Техніка рук під час гри <i>breaks</i>: тріолі, квінтолі, септолі:</p> <p>Тріолі з використанням великого барабана на першу, другу та треті долі.</p> <p>Стиль <i>funk</i>: особливості виконання та специфіка гри творів.</p>	<p>Демонструє техніку рук під час виконання <i>breaks</i> (тріолі, квінтолі, септолі) у творах, дотримуючись чіткого метроритму, потрібної аплікатури.</p> <p>Володіє технікою тріольної гри з використанням великого барабана, дотримуючись чіткого метроритму, потрібної аплікатури.</p> <p>Виконує твори у стилі <i>funk</i>, володіє особливостями цього стилю: звуковедення великого барабана, чіткий остинатний ритм хету.</p>
<p>КСИЛОФОН Технічні прийоми в гамах до п'яти знаків: – тремоло в інтервальній грі; – зміна динаміки (вгору – <i>piano</i>, вниз – <i>forte</i> і навпаки).</p> <p>Залежність якості звуку від ваги рук, сили та швидкості їхніх рухів.</p>	<p>Володіє тремоло під час гри на інтервали та динамічним викладом. Демонструє навички гри гам зі зміною динаміки.</p>

Удосконалення стрибків рук на великі відстані та інтервали. Поліритмія, складні ритмічні фігури в гамах до чотирьох знаків.	Грає етюди на стрибки рук на великі відстані. Виконує поліритмічні та складні ритмічні фігури в гамах до чотирьох знаків, дотримуючись чіткого метроритму, потрібної аплікатури.
ВІБРАФОН Демпфер: прийоми та навички педалізації під час виконання творів.	Володіє технікою педалізації під час виконання творів.
Всього годин у навчальному році: 70 (35 / 35)	

Протягом першого року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір з використанням фонограм / твір під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

УДАРНА УСТАНОВКА:

- демонструє належний стан ігрового апарату, набуті навички звуковидобування, відповідний рівень технічної підготовки, сценічну витримку;
- володіє особливостями виконання стилю *funk*;
- утримує чіткий ритм під метроном і без нього;
- відтворює нотний текст, композиторські ремарки та стилістику творів;
- застосовує набуті навички під час виконання *breaks*.

КСИЛОФОН:

- демонструє чітку поставу рук та тулуба, відповідний рівень технічної підготовки, сценічну витримку;
- відтворює нотний текст, застосовуючи засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру рук;
- втілює відповідно до змісту стилістику творів.

ВІБРАФОН:

- застосовує чітку поставу рук та тулуба;
- використовує дві та/або чотири палички;
- володіє демпфером;
- відтворює нотний текст, застосовуючи відповідні засоби виразності, аплікатури паличок.

ДОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Завдання:

ОРКЕСТРОВІ УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ: ознайомлення з оркестровими ударними інструментами: постава, принципи та техніка гри; опанування гри ритмічних малюнків на оркестрових ударних інструментах.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 1	
Постановка, принципи та техніка гри на великому барабані, тарілках, трикутнику, дзвіночках, тамбурині, кастаньєтах.	Грає прості ритмічні вправи на оркестрових ударних інструментах. Демонструє правильну постановку, принципи та техніку гри.
МОДУЛЬ 2	
Прийоми гри на дзвіночках (діапазон), колодочці (дерев'яний барабан), темпле-блоках. Постановка та прийоми гри на там-тамі, тарілці підвісній, ластрі, флексатоні. Читання з листа партій з оркестрових творів.	Володіє базовими прийомами гри на інструментах: дзвіночки (діапазон), колодочка (дерев'яний барабан), темпле-блоки, там-там, тарілка підвісна, ластра, флексатон. Відтворює оркестрові партії на опанованих інструментах.

Протягом першого року навчання учень / учениця:

- опановує постановку та базові прийоми гри на: великому барабані, тарілках, трикутнику, дзвіночках, тамбурині, кастаньєтах, там-тамі, тарілці підвісній, ластрі, флексатоні;
- виконує елементарні ритмічні вправи.

МАРИМБА: закріплення навичок, сформованих під час навчання на елементарному підрівні; оволодіння постановками рук (традиційна та перехресна); застосування амплітуди рухів рук під час гри; опанування штрихів та їх принципів; гра акордів в різних мелодичних та гармонічних викладах; засвоєння почергової гри паличок; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 1	
Постановка пальців та кісті під час виконання акордів.	Тримає чотири палички в різних постановках рук (традиційній, перехресній), Г. Бертона, Кл. Массера (Стивенсона)).
Ритмічні малюнки окремими паличками на базі гам.	Демонструє гру різними паличками окремо.
Мажорні тризвуки чотирма паличками в гармонічному та мелодичному викладі по хроматизму на <i>staccato</i> та <i>legato</i> .	Грає мажорні тризвуки по хроматизму в різних викладах та штрихах, дотримуючись чіткого метроритму, потрібної аплікатури.
МОДУЛЬ 2	
Ритмічні групування двома паличками на базі гам до двох знаків.	Грає двома паличками на весь діапазон інструмента вправи та гами на різні ритмічні групування.
Розвиток техніки та вдосконалення амплітуди паличок: (1–3.2–4) та (1–4.2–3) палички по хроматизму мажорними тризвуками.	Володіє прийомами почергової гри на 1–3.2–4 та 1–4.2–3. Застосовує набуті навички під час розбору твору.

Протягом першого року навчання учень / учениця опановує: 4 – 5 етюдів, 2 сольних твори.

Підсумковий контроль (якщо інструмент опановується як основний):
2 сольних твори.

Під час виконання програми підсумкового контролю учень / учениця:

- демонструє чітку поставу рук та тулуба;
- володіє однією з постановок тримання чотирьох паличок (традиційною або перехресною) Г. Бертона, Кл. Массера (Стивенсона);
- застосовує засоби музичної виразності, композиторські ремарки, необхідну аплікатуру рук для втілення стилістики творів.

Другий рік навчання КЛАСИЧНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

МАЛИЙ БАРАБАН: опанування прийомами гри різними кінцями паличок; опрацювання рудиментів на різному хваті, форшлагів; удосконалення трьох основних принципів гри (швидкі удари, удари С. Меллера та принцип контрольованого відскоку під час гри двійок); подальша робота над тремоло.

КСИЛОФОН: опрацювання гам з 5 знаками, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами; робота над різними видами та прийомами тремоло різною аплікатурою рук; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 3	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН Удосконалення матеріалу першого року навчання (володіння двома видами хвату паличок (традиційним та симетричним). Підвищення швидкості гри та витривалості в техніках: швидкі удари, удари С. Меллера та принцип контрольованого відскоку під час гри двійок.</p> <p>Парадідли з акцентами по черзі з першого по четвертий удари з використанням замахів С. Меллера.</p> <p>Протилежні кінці паличок (<i>backstick</i>) у симетричному та традиційному хватах на базі елементарних ритмічних послідовностей.</p>	<p>Виконує ритмічні послідовності, застосовуючи різні види хвату в темпах: – <i>single stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 165; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 130; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 110.</p> <p>Володіє парадідлом з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удари групи з чотирьох ударів з використанням замахів С. Меллера.</p> <p>Використовує протилежні кінці паличок (<i>backstick</i>) у вправах з елементарними ритмічними послідовностями.</p>
<p>КСИЛОФОН Ритмічні угруповання в гамах з 5 знаками: (мажорні та мінорні). Тризвуки, D7, зменшений септакорд з</p>	<p>Володіє ритмічними угрупованнями (тріолі, шістнадцяті, квінтолі, септолі тощо) у гамах до п'яти знаків різними видами техніки. Грає здвосні</p>

<p>оберненнями різними техніками.</p> <p>Тремоло на різні руки (початок та кінець). Дідли та парадідли з різних рук.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p>	<p>та одиночні удари в тризвуках, D7, зменшеному септакорді з оберненнями різними техніками.</p> <p>Володіє тремоло на закінчення різними руками. Виконує дідли та парадідли з різних рук, дотримуючись певної аплікатури та чіткого, рівного звуку.</p> <p>Тримає в репертуарі п'єси, вивчені за попередній період.</p>
--	--

МОДУЛЬ 4

<p>МАЛИЙ БАРАБАН Удосконалення технічного матеріалу першого, другого та третього модулів, зокрема на підвищення швидкості та витривалості.</p> <p>Одиночні роли на три, чотири, п'ять та сім ударів (<i>single stroke</i>). Подвійні роли (<i>double stroke</i>). Використання принципів гри <i>velocity stroke</i> та <i>moeller stroke</i>.</p> <p>Подвійний парадідл (<i>double paradiddle</i>) та <i>paradiddle-diddle</i> з акцентами на перший удар групи з шести ударів з використанням принципів гри <i>velocity stroke</i> та <i>moeller stroke</i>.</p> <p>Парадідл з використанням ударів протилежними кінцями паличок (<i>backstick</i>).</p>	<p>Грає технічний матеріал у темпах: – <i>single stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 170; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 140; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 125.</p> <p>Володіє одиночними ролами на три, чотири, п'ять та сім ударів (<i>single stroke</i>), подвійними (<i>double stroke</i>).</p> <p>Демонструє гру парадідлів з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удар групи з чотирьох ударів з використанням замахів С. Меллера: – шістнадцяті в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>double paradiddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 75; – <i>paradiddle-diddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 85.</p> <p>Застосовує техніку (<i>backstick</i>) під час виконання творів.</p>
<p>КСИЛОФОН Тріолі та квінтолі на інтервали ч.4, ч.5, здвоєні удари за хроматичною гамою, стрибки руками в різних гармонічних викладах на базі гам з 5 знаками.</p> <p>Тремоло здвоєними ударами, на інтервали (з чіткою кількістю ударів та без контролю за кількістю ударів). Читання нот з листа.</p>	<p>Застосовує ритмічні угруповання, інтервальну гру, здвоєні удари під час виконання творів.</p> <p>Володіє різними видами тремоло на чітку та безконтрольну кількість ударів, застосовує під час гри у вправах. Виконує етюди для розвитку читання з листа. Застосовує набуті навички для виконання твору.</p>
<p style="text-align: center;">Всього годин у навчальному році: 70 (35 / 35)</p>	

Протягом другого року навчання учень / учениця опанує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір під фонограму / твір під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

МАЛИЙ БАРАБАН:

- демонструє володіння двома видами хвату паличок (традиційним та симетричним);
- демонструє три основні принципи гри на малому барабані (швидкі удари, удари С. Меллера та принцип контрольованого відскоку під час гри двійок), застосовує їх під час гри рудиментів у сольному творі;
- володіє прийомом гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри вправ та етюдів;
- виконує твори програми в зазначених автором темпах;
- демонструє опановані штрихи та прийоми гри.

КСИЛОФОН:

- демонструє опановані штрихи та прийоми гри;
- застосовує засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру;
- втілює відповідну стилістику творів;
- демонструє технічну підготовку та сценічну витримку.

ДЖАЗОВО-ЕСТРАДНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

УДАРНА УСТАНОВКА: робота над координацією рук та ніг; опрацювання стилів: самба, румба, ча-ча-ча, сонго, різновидів ритм-енд-блюзу (*R&B* або *R'n'B*) та споріднених стилів (соул, фанк, хіп-хоп, хіп-хоп-соул, нью-джек-свінг); гра творів під фонограму та сольно, накопичення музичного матеріалу.

КСИЛОФОН: опрацювання гам з 5 знаками, трізвуків, D7 та зменшених септакордів з оберненнями різними технічними прийомами; робота над видами та прийомами тремоло з різною аплікатурою рук; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

ВІБРАФОН: опрацювання гам до трьох знаків та акордів у різних викладах; робота над акомпануванням, педалізацією, штрихами, нюансами, переходом від одного до іншого інструмента під час твору; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 3	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Удосконалення технічних навичок гри попереднього року. Поліритмія. Розвиток координації рук та ніг. Акомпанування під метроном.</p>	<p>Демонструє-технічне виконання матеріалу попереднього року (стилі танцювальної музики). Тримає ритм під час гри вправ та різних ритмічних фігур на координацію та поліритмію на інструменті, володіє навичками</p>

<p>Стилі латино-американської музики: самба, румба, ча-ча-ча, сонго. Специфічні ритмічні фігури, особливості ритмічного малюнку ніг.</p>	<p>акомпануючої гри під метроном.</p> <p>Відтворює специфічні ритмічні фігури, що характерні для латино-американської музики. Володіє остинатною грою ногами як основою цього стилю. Визначає на слух стилі: самба, румба, ча-ча-ча, сонго та відтворює характерні ритмічні малюнки.</p>
<p>КСИЛОФОН Технічні прийоми в гамах з 5 знаками (мажорних та мінорних), тризвуках, D7, зменшеному септакорді з оберненнями.</p> <p>Тремоло на різні руки (початок та кінець). Дідли та парадідли з різних рук.</p> <p>Розвиток музичної пам'яті.</p>	<p>Грає гами до п'яти знаків, тризвуки, D7, зменшений септакорд з оберненнями різними видами техніки.</p> <p>Володіє тремоло на закінчення різними руками з певною та невизначеною кількістю ударів.</p> <p>Тримає в репертуарі п'єси, вивчені за попередній період.</p>
<p>ВІБРАФОН Гра двома, трьома або чотирма паличками гам до трьох знаків.</p> <p>Читання нот з листа, акомпанемент за гармонічною сіткою.</p> <p>Хроматична гама в повільному темпі. Мажорні тризвуки в гармонічному та мелодичному викладі різними динамічними відтінками.</p>	<p>Демонструє якісний звук на вібрафоні двома, трьома або чотирма паличками під час виконання гам.</p> <p>Акомпанує, читаючи ноти з листа, застосовуючи акордову аббревіатуру та літерні позначення.</p> <p>Володіє виконанням хроматичної гами, акордовою грою мажорних тризвуків різними динамічними відтінками. Накопичує нотний матеріал із застосуванням набутих навичок.</p>
<p>МОДУЛЬ 4</p>	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Технічні вправи під час гри з двома та трьома томами: постановка та аплікатура рук.</p> <p>Сучасні ритми ритм-енд-блюзу (<i>R&B</i> або <i>R'n'B</i>).</p> <p>Споріднені стилі: <i>соул, фанк, хіп-хоп, хіп-хоп-соул, нью-джек-свінг</i>.</p> <p>Гра вправ та творів у стилі <i>R'n'B</i>.</p>	<p>Розрізняє аплікатуру рук під час гри на інструменті з двома та трьома томами.</p> <p>Знає специфіку стилю ритм-енд-блюз (<i>R&B</i> або <i>R'n'B</i>).</p> <p>Грає та акомпанує в споріднених стилях (<i>соул, фанк, хіп-хоп, хіп-хоп-соул, нью-джек-свінг</i>), міксує їх.</p> <p>Демонструє технічні навички гри руками та ногами в стилі <i>R'n'B</i>. Виконує сольні твори з чітким звуковидобуванням на інструменті. Відчуває перехід від одного до іншого стилю під час виконання твору.</p>

<p>КСИЛОФОН Ритмічні угруповання в гамах з 5 знаками: (мажорні та мінорні), D7, зменшений септакорди з оберненнями різними техніками, гра на інтервали ч.4, ч.5, здвоєні удари за хроматичною гамою, стрибки руками в різних гармонічних викладах.</p> <p>Тремоло здвоєними ударами, на інтервали (з чіткою кількістю ударів та без контролю за кількістю ударів).</p> <p>Читання нот з листа.</p>	<p>Володіє ритмічними угрупованнями (тріолі, шістнадцяті, квінтолі, септолі тощо) у гамах до п'яти знаків різними видами техніки. Грає здвоєні та одиночні удари в тризвуках, D7, зменшеному септакорді з оберненнями різними техніками.</p> <p>Володіє різними видами тремоло на чітку та безконтрольну кількість ударів, застосовує їх під час виконання вправ.</p> <p>Виконує етюди для розвитку читання з листа. Застосовує набуті навички для виконання твору.</p>
<p>ВІБРАФОН Удосконалення техніки виконання штриха <i>legato</i>, навичок читання нот з листа. Розширення діапазону сили звуку.</p> <p>Педалізація, плавне зняття педалі та безперервна зміна звуків під час гри.</p>	<p>Читає з листа прості музичні твори, виконуючи штрих <i>legato</i>, слідкуючи за мелодійною та гармонійною лініями. Використовує демпфер під час виконання технічних вправ та етюдів.</p> <p>Демонструє свідоме ставлення до педалізації, плавне зняття педалі та безперервну зміну звуків під час виконання творів.</p>
<p>Всього годин у навчальному році: 70 (35 / 35)</p>	

Протягом другого року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір під фонограму / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

УДАРНА УСТАНОВКА:

- демонструє належний стан ігрового апарату;
- застосовує набуті навички виконання стилів та їх специфіку;
- визначає на слух початок та кінець музичної фрази;
- утримує чіткий ритм під метроном та без;
- відтворює композиторські ремарки, застосовуючи набуті навички та прийоми.

КСИЛОФОН:

- демонструє відповідний рівень технічної підготовки, сценічну витримку;
- застосовує відповідні до твору засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру рук;
- втілює стилістику твору за допомогою опанованих штрихів та прийомів гри.

ВІБРАФОН:

- демонструє чітку поставу рук та тулуба;

- використовує дві та/або чотири палички;
- володіє демпфером, безперервною зміною звуків;
- застосовує засоби виразності, аплікатури паличок, опановані штрихи, прийоми гри та техніки звуковидобування.

ДОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Завдання:

МАРИМБА: робота над постановкою тулубу, рук та ніг під час гри на весь діапазон інструмента; опрацювання гам до 3-х знаків двома паличками; перехід від двох до чотирьох паличок під час гри, робота над штрихами; перехід з гри на маримбі на інші інструменти під час виконання одного твору, накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 3	
<p>Гами двома, чотирма паличками на весь діапазон (залежно від інструмента).</p> <p>Штрихи під час гри хроматичної гами, акордів в гармонічному викладі. Тремоло чотирма паличками, розвиток амплітуди рук.</p>	<p>Грає на інструменті як двома, так і чотирма паличками з переходом.</p> <p>Володіє штрихами під час виконання вправ чотирма паличками, визначає амплітуду рук під час гри двома або чотирма паличками, дотримується потрібної постановки тулубу рук та ніг під час гри на інструменті.</p> <p>Застосовує опановані навички під час розбору та вивчення твору.</p>
МОДУЛЬ 4	
<p>Штрихи, динамічні відтінки під час гри акордами, оберненнями.</p> <p>Поєднання способів гри на інструменті (двома та чотирма паличками одночасно).</p> <p>Гра на інструменті в поєднанні з іншими інструментами ударної групи (перехід від одного до іншого).</p>	<p>Застосовує навички динаміки та штрихів на акордовій грі.</p> <p>Володіє одночасною грою різними способами (двома та чотирма паличками одночасно) під час виконання одного твору.</p> <p>Демонструє гру на споріднених інструментах ударної групи одночасно, переходячи від одного до іншого інструмента.</p> <p>Грає твори жанрів класичної музики.</p>

Протягом другого року навчання учень / учениця опановує: 2 різнохарактерні твори (з них 1 твір технічного характеру двома паличками для маримби, написаний з урахуванням особливостей цього інструмента); 3 – 5 етюдів на різні види техніки.

Підсумковий контроль (якщо інструмент опановується як основний): 2 сольних твори.

Під час виконання програми підсумкового контролю учень / учениця:

- демонструє чітку поставу рук та тулуба;

- поєднує гру двома та чотирма паличками;
- поєднує під час гри декілька інструментів;
- відтворює опановані штрихи та прийоми звуковидобування;
- втілює стилістику творів за допомогою засобів музичної виразності.

ОРКЕСТРОВІ УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ: опанування гри на інструментах: *тімбалес, том-том, бонго, дарабука, конга, долі, циліндричний барабан (французький), провансальський барабан, напальцеві тарілки, кроталі* (за наявності); постановка рук, гра руками та паличками, принципи звуковидобування та їх застосування.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 3	
<i>Тімбалес, конга, бонго:</i> постановка, прийоми гри, читання нот з листа, базові ритмічні малюнки, стилі застосування.	Володіє прийомами гри на <i>тімбалесі, конзі, бонзі</i> . Грає прості ритмічні малюнки. Вміє на слух визначити належність цього інструмента до стилю.
МОДУЛЬ 4	
<i>Дарабука, том-том, долі:</i> постановка звуковидобування, ритмічні малюнки.	Володіє прийомами гри та постановкою на інструментах: <i>дарабука, том-том, долі</i> . Відтворює звуки та ритмічні малюнки, характерні цим інструментам.
<i>Циліндричний барабан (французький), провансальський барабан, напальцеві тарілки, кроталі:</i> постановка, принципи, техніка гри.	Володіє принципами гри на <i>циліндричному та провансальському барабанах</i> . Демонструє техніку гри на кроталі.

Протягом другого року навчання учень/учениця:

- опановує прийоми гри на *тімбалес, том-том, бонго, дарабука, конга, долі, циліндричний барабан (французький), провансальський барабан, напальцеві тарілки, кроталі*, володіння постановкою на провансальському барабані та на кроталі (за наявності);
- застосовує набуті навички під час гри по нотах та на слух.

Третій рік навчання КЛАСИЧНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

МАЛИЙ БАРАБАН: опанування чотирьох основних принципів гри на малому барабані (швидкі удари, удари С.Меллера, принцип контрольованого відскоку під час гри двійок та пальцева техніка); опрацювання рудиментів, парадідлів, тремоло, форшлагів; розвиток навичок читання нот з листа, накопичення нотного матеріалу.

КСИЛОФОН: опрацювання гам з 6 знаками, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами; робота над різними видами та прийомами тремоло різною аплікатурою рук, форшлагами; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

МАРИМБА: опанування видами гри паличками різної жорсткості; робота над поліритмією різних рук та паличок, динамікою та штрихами; удосконалення постановки рук та тулуба над інструментом під час гри творів на різній діапазон; ознайомлення з формами твору сучасної музики; накопичення нотного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 5	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН</p> <p>Швидкість та витривалість під час гри двома видами хвату паличок – традиційним та симетричним. Підвищення швидкості та витривалості в техніках: швидкі удари, удари С. Меллера та принцип контрольованого відскоку під час гри двійок.</p> <p>Парадідли з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удари з використанням замахів С. Меллера.</p> <p>Принципи гри протилежними кінцями паличок (<i>backstick</i>) у симетричному та традиційному хватах.</p> <p>Одиночний форшлаг (<i>flam</i>) з різних рук та <i>Swiss army triplet</i> (швейцарська армійська тріоль) з використанням принципу гри контрольованого відскоку.</p> <p>Подвійний удар з одиночним форшлагом на перший удар (<i>flam tap</i>) з використанням техніки С. Меллера.</p> <p>Приєм «гелікоптер».</p> <p>Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік.</p>	<p>Демонструє гру різними прийомами хвату під час гри двійок у темпах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>single stoke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 175; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 150; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 130. <p>Володіє грою:</p> <ul style="list-style-type: none"> – парадідлу з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удар групи з чотирьох шістнадцятими, у темпі не повільнішому ніж чверть = 110; – <i>double paradiddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 85. – <i>paradiddle-diddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 95. <p>Застосовує принцип гри (<i>backstick</i>) різними способами хвату під час гри вправ та ритмічних малюнків.</p> <p>Відтворює одиночні форшлаг (<i>flam</i>) шістнадцятими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 60. Грає <i>swiss army triplet</i> у темпі, не повільнішому ніж чверть = 110.</p> <p>Грає <i>flam tap</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 80.</p> <p>Застосовує прийом гри «гелікоптер» під час виконання вправ, елементарних ритмічних послідовностей.</p> <p>Виконує вправи на різні способи та техніки, читає ноти з листа, грає етюди.</p>
<p>КСИЛОФОН</p> <p>Ритмічні угруповання в гамах з 6 знаками: (мажорні та мінорні), гра на інтервали ч.4,</p>	<p>Виконує гами до шести знаків різними технічними прийомами. Відтворює D7 та його</p>

<p>ч.5, D7 та його обернення, здвоєні удари за хроматичною гамою, стрибки руками в різних гармонічних викладах.</p> <p>Тремоло стрибками на інтервали в різних динамічних відтінках.</p> <p>Штрихи, засоби виразності, аплікатура рук у роботі над творами.</p>	<p>обернення в контрастних динамічних відтінках.</p> <p>Демонструє гру тремоло стрибками на інтервали в різних динамічних відтінках, дотримуючись відповідної аплікатури.</p> <p>Відтворює штрихи на інструменті, застосовуючи їх під час розбору твору. Самостійно визначає аплікатуру рук у вправах.</p>
<p>МАРИМБА Розвиток техніки виконання поліритмії (двома та чотирма паличками).</p> <p>Робота над звуком, силою та швидкістю руху під час гри паличками різної жорсткості.</p> <p>Ознайомлення з сучасними формами музичних творів. Відпрацювання безперервної зміни звуків.</p> <p>Налаштування до публічного виступу.</p> <p>Музична термінологія творів програми.</p> <p>Аналіз власних виступів.</p>	<p>Застосовує навички гри поліритмії під час виконання вправ та розбору твору.</p> <p>Демонструє відповідний звук та силу удару під час гри паличками різної жорсткості.</p> <p>Розуміє будову та специфіку форми сучасних музичних творів під час виконання. Демонструє техніку плавного переходу від звуку до звуку.</p> <p>Вміє морально налаштуватися на публічний виступ, аналізує власні виступи та робить висновки щодо виконання твору.</p> <p>Знає та застосовує музичні терміни під час роботи над творами.</p> <p>Аналізує власні виступи та дає їм оцінку.</p>
<p>МОДУЛЬ 6</p>	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН Техніка пальцевої гри в симетричному та традиційному хватах.</p> <p>Парадідли з одиночним форшлагом на перший удар групи з чотирьох ударів (<i>flam paradiddle</i>) з використанням пальцевої техніки.</p> <p>Послідовності парадідлів, подвійний та потрійний парадідли з акцентами на перший удар групи.</p>	<p>Демонструє гру технікою пальців вправи в темпах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>single stoke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 180; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 160; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 145. <p>Виконує:</p> <ul style="list-style-type: none"> – послідовність парадідлів з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удар групи з чотирьох шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 115; – <i>double paradiddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90;

<p>Об'єднання принципів гри <i>backstick</i> та <i>гелікоптер</i> на прикладі послідовності одиночного, подвійного та потрійного парадідлів.</p>	<p>– <i>paradiddle-diddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100.</p> <p>Грає одиночні форшлагги (<i>flam</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> – шістнадцятими нотами у темпі, не повільнішому, ніж чверть = 65; – <i>swiss army triplet</i> у темпі, не повільнішому ніж чверть = 125; – <i>flam tap</i> шістнадцятими, у темпі не повільнішому ніж чверть = 85; – <i>flam paradiddle</i> шістнадцятими нотами, у темпі не повільнішому ніж чверть = 80; – <i>pataflafla</i> шістнадцятими, у темпі, не повільнішому ніж чверть = 80. <p>Виконує твори, застосовуючи пальцеву техніку. Грає послідовність: парадідл, подвійний парадідл та потрійний парадідл з додаванням принципів гри <i>гелікоптер</i> та <i>backstick</i>.</p>
<p>КСИЛОФОН Ритмічні групування на базі хроматичної гама на розходження та сходження рук.</p> <p>Стрибки інтервалів через одну ноту (праву та ліву окремо).</p> <p>Робота над творами віртуозного характеру.</p>	<p>Грає хроматичну гаму різними ритмічними угрупованнями на розходження та сходження рук.</p> <p>Володіє аплікатурою рук під час виконання вправ на гру інтервалів.</p> <p>Втілює набуті навички гри при розборі творів віртуозного характеру, особливу увагу приділяє аплікатурі рук.</p>
<p>МАРИМБА Принципи фразування, аплікатура під час виконання творів різної складності.</p> <p>Гра в різних акустичних умовах. Підбір паличок потрібної жорсткості.</p> <p>Удосконалення техніки читання нот з листа, робота над акомпанементом.</p>	<p>Самостійно визначає аплікатуру, враховує принципи фразування під час гри.</p> <p>Підбирає палички потрібної жорсткості для виконання в різних акустичних умовах та на інструментах з різних матеріалів.</p> <p>Демонструє читання нот з листа під час виконання акомпанементу на інструменті.</p>

Протягом третього року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір під фонограму / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

МАЛИЙ БАРАБАН:

- грає пальцями у двох видах хвату паличок (традиційний та симетричний);
- демонструє чотири основні принципи гри на малому барабані (швидкі удари, удари С. Меллера, принцип контрольованого відскоку під час гри двійок та пальцева техніка);
- володіє прийомом гри іншими кінцями паличок (традиційним та симетричним);
- дотримується зазначених темпів у творах програми;
- застосовує під час гри весь спектр опанованих штрихів та технічних прийомів.

КСИЛОФОН:

- застосовує під час гри весь спектр опанованих штрихів та технічних прийомів;
- застосування засобів музичної виразності, композиторських ремарок, аплікатури рук;
- розуміє значення аплікатури та застосовує її під час відображення стилістики твору;
- демонструє відповідний рівень технічної підготовки та сценічну витримку.

МАРИМБА:

- демонструє чітку поставу рук та тулуба;
- поєднує гру двома та чотирма паличками різної жорсткості;
- поєднує декілька інструментів;
- відтворює штрихи та прийоми звуковидобування;
- втілює стилістику творів за допомогою опанованих прийомів.

ДЖАЗОВО-ЕСТРАДНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

УДАРНА УСТАНОВКА: робота над координаційною технікою гри рук та ніг; опрацювання стилів: бібоп, соул-джаз, ф'южн, постбоп, ейсид-джаз, кріейтів, хард-боп, кул, мейнстрім тощо; удосконалення гри на слух в різних стилях; робота над *грувом*, *імпровізацією*, *бітом*; гра творів під фонограму та сольо, накопичення музичного матеріалу.

КСИЛОФОН: опрацювання гам з 6 знаками, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами; удосконалення виконання різних видів та прийомів тремоло різною аплікатурою рук, форшлагів; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

ВІБРАФОН: опрацювання гам до чотирьох знаків та акордів у різних викладах; удосконалення роботи над акомпануванням, педалізацією, акордовою технікою, видами техніки та штрихами (*legato*, *staccato*, *tenuto* тощо); опанування переходу з одного на інший інструмент та заміни паличок під час виконання одного твору; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 5	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Удосконалення навичок попереднього періоду навчання за допомогою виконання творів з акомпанементом, різного стилю в дабл з плейбеком (in double with playback) на слух.</p> <p>Розвиток поліритмії техніки рук та ніг за допомогою вправ (окремі ритмічні малюнки рук та ніг). Опанування прийому гри на даблбіті (double beat).</p> <p>Поглиблена робота над стилем <i>свінг</i>. Особливості ведення лінії гри на хай-хеті у стилі <i>свінг</i>.</p>	<p>Грає твори під фонограму в дабл та з плейбеком (in double with playback) з чітким виконанням ритмічних малюнків, імпровізує.</p> <p>Відтворює вправи поліритмічного спрямування ногами та руками окремими малюнками.</p> <p>Застосовує даблбіт (double beat) як прийом гри на великому барабані двома ногами.</p> <p>Тримає чіткий грув під час гри <i>свінгу</i>, дотримується базового ритмічного малюнку <i>свінгу</i> правою рукою, відтворює чітку гру хетів слабкої долі.</p>
<p>КСИЛОФОН Ритмічні угруповання в гамах з 6 знаками: (мажорні та мінорні), гра на інтервали ч.4, ч.5, D7 та його оберти, здвоєні удари за хроматичною гамою, стрибки руками в різних гармонічних викладах.</p> <p>Тремоло стрибками на інтервали в різних динамічних відтінках.</p> <p>Штрихи, засоби виразності, аплікатура рук у роботі над творами.</p>	<p>Виконує гами до шести знаків різними технічними прийомами. Відтворює D7 та його оберти в різних динамічних відтінках.</p> <p>Демонструє гру тремоло стрибками на інтервали в різних динамічних відтінках, дотримуючись відповідної аплікатури.</p> <p>Відтворює штрихи на інструменті, застосовуючи їх під час розбору твору. Самостійно визначає аплікатуру рук у вправах.</p>
<p>ВІБРАФОН Хроматичні секвенції акордами у швидкому темпі. Мажорні тризвуки в гармонічному та мелодичному викладі, гами до 4 знаків.</p> <p>Вдосконалення навичок читання нот з листа.</p>	<p>Виконує хроматичні секвенції акордами у швидкому темпі. Демонструє гру акордів у різних викладах. Вдосконалює техніку звуковидобування якісного звуку на вібрафоні чотирма паличками.</p> <p>Демонструє читання з листа етюдів на різні види техніки.</p>
МОДУЛЬ 6	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Різновиди <i>свінгу</i>: <i>бібоп</i>, <i>соул-джаз</i>, <i>ф'южен</i>, <i>постбоп</i>, <i>ейсид-джаз</i>, <i>кріейтів</i>, <i>хард-боп</i>, <i>кул</i>, <i>мейнстрім</i> тощо. Особливості гри рук та ніг під час гри <i>свінгу</i>.</p>	<p>Відтворює різновиди <i>свінгу</i>: <i>бібоп</i>, <i>соул-джаз</i>, <i>ф'южен</i>, <i>постбоп</i>, <i>ейсид-джаз</i>, <i>кріейтів</i>, <i>хард-боп</i>, <i>кул</i>, <i>мейнстрім тощо</i>), тримає чіткий грув, демонструє різницю між стилями під час їх</p>

Відмінність у темпах під час гри різних видів стилю. Гра під фонограму творів джазового напрямку, читання нот під час гри. Гра сольних партій та імпровізація під час виконання творів під «мінус».	виконання. Грає твори під фонограму з чітким виконанням ритмічних малюнків. Імпровізує на слух як сольні місця, так і під фонограму.
КСИЛОФОН Ритмічні угруповання на базі хроматичної гами на розходження та сходження рук. Стрибки інтервалів через одну ноту (праву та ліву руки окремо). Робота над творами віртуозного характеру.	Грає хроматичну гаму на розходження та сходження рук. Володіє аплікатурою рук під час виконання вправ на гру інтервалів. Втілює набуті навички гри під час розбору творів віртуозного характеру, приділяє особливу увагу аплікатурі рук.
ВІБРАФОН Розширення палітри засобів виразності. Удосконалення техніки виконання штрихів <i>legato, staccato, tenuto</i> чотирма паличками, техніка використання демпферу. Музична термінологія творів програми. Тремоло: принцип гри чотирма паличками та акордовою технікою. Плавне зняття педалі та акуратна безперервна зміна звуків під час виконання.	Використовує відповідно до тексту опановані засоби виразності. Володіє штрихами <i>legato, staccato, tenuto</i> , принципами гри чотирма паличками, технікою використання демпферу під час виконання етюдів. Знає та застосовує музичні терміни під час роботи над творами. Володіє прийомами гри тремоло чотирма паличками, акордовою технікою. Свідомо використовує педалізацію.
Всього годин у навчальному році: 105 (52,5 / 52,5)	

Протягом третього року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір під фонограму / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

УДАРНА УСТАНОВКА:

- демонструє належний стан ігрового апарату;
- застосовує набуті навички виконання стилів: бібоп, соул-джаз, ф'южн, постбоп, ейсид-джаз, крійтів, хард-боп, кул, мейнстрім та знає специфіку їх виконання;
- утримує чіткий грув під час гри;
- імпровізує та застосовує навички гри ногами;

- відтворює композиторські ремарки та стилістику творів;
- застосовує набуті навички гри та опановані технічні прийоми.

КСИЛОФОН:

- застосовує опановані штрихи та прийоми гри;
- застосовує відповідні засоби музичної виразності, аплікатуру рук, відтворює композиторські ремарки;
- втілює стилістику творів;
- демонструє відповідний рівень технічної підготовки та сценічну витримку.

ВІБРАФОН:

- демонструє чітку поставу;
- використовує дві та/або чотири палички;
- володіє демпфером, безперервною зміною звуків;
- застосовує штрихи *legato*, *staccato*, *tenuto*, тремоло, акордову техніку.

ДОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Завдання:

ОРКЕСТРОВІ УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ: опанування техніки гри та постановка рук на оркестрових ударних інструментах – *чокало, кабаца, бамбузі, бубонці, бунчук, пандейра, клавіс, раганелла, гуїро, реко-реко, дойра* (за наявності); сфера застосування, гра по нотах та на слух.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 5	
<i>Маракаси, чокало, кабаца:</i> постановка рук та ніг під час гри на «збовтаних» інструментах, особливості музичного супровіду.	Володіє постановкою та прийомами гри на «збовтаних» інструментах. Тримає остинатний ритм під час гри.
<i>Бамбузі, бубонці, бунчук, пандейра:</i> ритмічні вправи та постановка рук під час гри.	Володіє прийомами гри на <i>бамбузі, бубонці, бунчук, пандейрі</i> . Відтворює ритмічні малюнки на інструментах.
МОДУЛЬ 6	
<i>Клавіс, раганелла (тріскачка),</i> фрикційні ударні інструменти: <i>угро, гуїро, реко-реко, дойра (східний бубон)</i> . Постановка рук та техніка гри.	Виконує ритмічні малюнки на інструментах: <i>клавіс, раганелла, гуїро, реко-реко, дойра</i> . Вміє на слух застосовувати ці інструменти відповідно до твору та його напрямку.

Протягом третього року навчання учень / учениця:

- опановує прийоми гри на інструментах: *чокало, кабаца, бамбузі, бубонці, бунчук, пандейра, клавіс, раганелла, угро, гуїро, реко-реко, дойра*;
- використовує набуті навички музикування на слух та по нотах.

Четвертий рік навчання КЛАСИЧНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

МАЛИЙ БАРАБАН: опанування прийомами гри подвійного, потрійного та чотирьохударних одиночних форшлагів з різних рук, контрольованого відскоку; гра рудиментів *single drag tap* та *double drag tap* з контрольним відскоком у різних темпах; парадідли з різними акцентами; розвиток навичок читання нот з листа, накопичення нотного матеріалу.

КСИЛЮФОН: опрацювання гам з 7 знаками, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами, інтервальної гри здвоєних ударів, парадідлів; вивчення нових музичних термінів; удосконалення навичок читання нот з листа; робота над різними видами та прийомами тремоло різною аплікатурою рук, форшлагами; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

МАРИМБА: опанування переходу з двох на чотири палички та навпаки; читання акомпанементу з листа; опрацювання акордів та їх обернень у мелодичному та гармонічному викладах секвенціями; робота над поліритмією різних рук та паличок, динамікою та штрихами; удосконалення постановки рук та тулуба над інструментом під час гри творів на різній діапазон; ознайомлення з формами класичної музики (концерт / варіації / велика форма); накопичення нотного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 7	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН Опанування: подвійного, потрійного та чотирьохударного форшлагів одиночними ударами з різних рук, подвійного форшлагу з різних рук (<i>drag</i>) з використанням контрольованого відскоку.</p> <p>Рудименти <i>single drag tap</i> та <i>double drag tap</i>: опанування гри з контрольованим відскоком.</p>	<p>Демонструє гру подвійного, потрійного та чотирьохударного форшлагів одиночними ударами з різних рук, подвійних форшлагів з різних рук (<i>drag</i>) з використанням контрольованого відскоку в темпах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>single stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 185; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 170; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 150. <p>Грає послідовність парадідлу з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удари групи з чотирьох, шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 120.</p> <p>Грає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>double paradiddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 95; – <i>paradiddle-diddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 105; – одиночні форшлагги (<i>flam</i>) шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 70;

<p>Освоєння прийому гри лівої руки в традиційному хваті <i>Хай Мам (Hi Mom)</i>.</p> <p>Елементарні ритмічні послідовності з використанням прийому гри лівої руки в традиційному хваті <i>Хай Мам (Hi Mom)</i>.</p> <p>Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>swiss army triplet</i> у темпі, не повільнішому ніж чверть = 145; – <i>flam tap</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90; – <i>flam paradiddle</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90; – <i>pataflafla</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 95; – <i>drag</i> восьмими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90; – <i>single drag tap</i> восьмими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>double drag tap</i> тріолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 70. <p>Грає подвійний, потрійний та чотирьохударний форшлаги одиночними ударами з різних рук.</p> <p>Грає елементарні ритмічні послідовності, використовуючи прийом гри <i>Хай Мам (Hi Mom)</i>, дотримуючись чіткої постановки пальців.</p> <p>Виконує вправи на різні способи гри та техніки, читає з листа 5 – 10 етюдів.</p>
<p>КСИЛОФОН</p> <p>Ритмічні угруповання в гамах з 7 знаками: (мажорні та мінорні), гра на інтервали ч.4, ч.5, D7 та його обернення, здвоєні удари за хроматичною гамою, стрибки руками в різних гармонічних викладах, ладові тональні секвенції.</p> <p>Поглиблення музичного мислення, поглиблене вивчення музичних термінів.</p> <p>Віртуозне виконавство.</p> <p>Робота над великою формою (концерт / варіації).</p> <p>Зміна інструмента під час гри музичних циклів.</p> <p>Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік.</p>	<p>Виконує гами до шести знаків різними технічними прийомами. Відтворює D7 та його обернення в контрастних динамічних відтінках. Виконує секвенції, удосконалює техніку виконання здвоєних ударів та стрибків.</p> <p>Демонструє знання в музичній термінології.</p> <p>Застосовує навички швидкої гри різних ритмічних угруповань, рудиментів, параділів на інструменті.</p> <p>Володіє навичками самостійної роботи над творами великої форми (частиною концерту / варіаціями).</p> <p>Робить переходи та змінює інструмент під час виконання музичних циклів.</p> <p>Грає гами різними прийомами, 2 – 3 етюди на різні види техніки (читання з листа).</p>

<p>МАРИМБА Удосконалення техніки гри чотирма паличками: акордові секвенції, різні види техніки тремоло.</p> <p>Удосконалення роботи над акомпануючою грою на інструменті.</p> <p>Два види постановки гри (традиційна Г. Бертона, перехресна Кл. Массера (Стивенсона)).</p> <p>Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік.</p>	<p>Застосовує навички гри чотирма паличками під час виконання технічних вправ, хроматичних секвенцій, тремоло.</p> <p>Тримає чітку темпову та динамічну лінію під час гри акомпанементу.</p> <p>Володіє різними техніками та прийомами гри ритмічних вправ застосовуючи традиційну та перехресну постановки. Відтворює на інструменті твори сучасних авторів із сучасними прийомами звуковидобування.</p> <p>Виконує технічні вправи акордової гри в гармонічному та мелодичному викладах, 2 – 4 етюди (читання з листа).</p>
МОДУЛЬ 8	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН Парадідл з двійкою та акцентом на перший удар групи з чотирьох ударів (<i>single dragadiddle</i>).</p> <p>Удосконалення гри різних ритмічних угруповань зі збільшенням темпу. Гра <i>drag paradiddle</i> 1 та 2 з використанням контрольованого відскоку.</p>	<p>Грає парадідл з двійкою з акцентами наперший удар групи (<i>single dragadiddle</i>) у різних темпах. Виконує ритмічні вправи в різних темпах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>single stoke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 190; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 180; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 160. <p>Грає послідовність парадідлу з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удар групи з чотирьох шістнадцятими в темпі, не повільнішому ніж чверть = 130.</p> <p>Грає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>double paradiddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>paradiddle-diddle</i> секстолями у темпі, не повільнішому ніж чверть = 110; – одиночні форшлагги (<i>flam</i>) шістнадцятими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 75; – <i>swiss army triplet</i> у темпі, не повільнішому ніж чверть = 160; – <i>flam tap</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>flam paradiddle</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>patatlafla</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100;

<p>Удосконалення навичок гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри рудиментів.</p>	<p>– <i>drag</i> восьмими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>single drag tap</i> восьмими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 115; – <i>double drag tap</i> тріолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 85; – <i>single dragadiddle</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90; – <i>drag paradiddle 1</i> тріолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 80; – <i>drag paradiddle 2</i> в темпі, не повільнішому ніж четверть = 110.</p> <p>Застосовує прийоми гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри рудиментів (<i>backstick</i>, <i>гелікоптер</i> та <i>Хай мам (Hi Mom)</i>). Застосовує набуті навички під час розбору творів.</p>
<p>КСИЛОФОН Удосконалення техніки здвоєних ударів, рудиментів, тремоло.</p> <p>Розвиток музичного кругозору шляхом читання з листа.</p> <p>Розвиток бокового зору, гра вправ на октави.</p>	<p>Володіє грою здвоєних ударів в різних темпах, різними видами тремоло.</p> <p>Читає з листа твори різної складності та стилістики.</p> <p>Застосовує набуті навички бокового зору під час гри вправ різного характеру та ритмічної складності.</p>
<p>МАРИМБА Удосконалення техніки гри ритмічних угруповань чотирма паличками. Оволодіння нестандартними прийомами гри на інструменті.</p> <p>Сольний класичний твір. Зміна паличок різної жорсткості під час виконання твору.</p>	<p>Знає прийоми гри творів, написаних для цього інструмента з урахуванням сучасних тенденцій виконавства.</p> <p>Володіє нестандартними прийомами звуковидобування: гра руками, основою паличок, тремоло на одній пластині, гра шістьма паличками тощо.</p> <p>Демонструє навички розбору твору та вибору паличок потрібної жорсткості. Володіє технікою зміни паличок під час виконання.</p>
<p>Всього годин у навчальному році: 105 (52,5 / 52,5)</p>	

Протягом четвертого року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір / твір під фонограму / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

МАЛИЙ БАРАБАН:

– володіє двома видами хвату паличок (традиційним та симетричним) під час виконання форшлагів одиночними ударами з різних рук;

– володіє чотирма основними принципами гри на малому барабані (швидкі удари, удари С. Меллера, принцип контрольованого відскоку під час гри двійок та пальцева техніка під час гри парадідлів;

– володіє прийоми гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри рудиментів (*backstick*, *геліконтер* та *Хай мам (Hi Mom)*);

– дотримується під час виконання творів зазначених у нотному тексті темпів;

– застосовує під час гри широкий спектр опанованих штрихів та технічних прийомів гри.

КСИЛОФОН:

– демонструє оволодіння техніками здвоєних ударів, рудиментів, тремоло;

– застосовує відповідні засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру рук;

– втілює стилістику творів;

– демонструє технічну підготовку та сценічну витримку.

МАРИМБА:

– демонструє чітку поставу рук та тулуба;

– застосовує відповідні навички та технічні прийоми гри під час виконання класичного та/або сучасного творів;

– володіння нестандартними прийомами гри на інструменті;

– відтворює опановані штрихи та прийоми звуковидобування;

– втілює стилістику творів.

ДЖАЗОВО-ЕСТРАДНИЙ НАПРЯМ

Завдання:

УДАРНА УСТАНОВКА: ознайомлення з метроритмами перемінного розміру (5/8, 6/8, 7/8, 9/8, 11/8); гра щіточками та рутами; опанування народної музики; гра клік-треків (click); поняття гри під плейбек (playback); гра на слух під фонограму; удосконалення читання партій з листа, накопичення музичного матеріалу.

КСИЛОФОН: опрацювання гам з 7 знаками, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами, інтервальної гри здвоєних ударів, парадідлів; вивчення нових музичних термінів; удосконалення навичок читання нот з листа; робота над різними видами та прийомами тремоло різною аплікатурою рук, форшлагами; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

ВІБРАФОН: опрацювання гам до п'яти знаків та акордів у різних викладах; удосконалення роботи над акомпануванням, педалізацією, акордовою технікою; робота над звуком, застосування «двигуна» та швидкості під час гри творів; опрацювання

динаміки, штрихів, педалізації під час виконання акомпанементу (*legato, staccato, tenuto* тощо); удосконалення переходу від одного на інший інструмент та заміни паличок під час виконання одного твору; накопичення музичного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 7	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Удосконалення навичок гри стилів, опанованих в попередньому році навчання (<i>бібоп, соул-джаз, ф'южн, постбоп, ейсид-джаз, крійтив, хард-боп, кул, мейнстрім</i> тощо).</p> <p>Ритмічні вправи та прийоми гри щіточками як на малому барабані (акомпанемент), так і на всій ударній установці.</p> <p>Традиційні напрями народної музики: їх специфіка та особливості ритмічного звуковедення.</p> <p>Метроритми на перемінний розмір 5/8, 6/8, 7/8, 9/8, 11/8 тощо.</p> <p>Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік.</p>	<p>Грає твори в стилях попереднього періоду навчання під фонограму «–» в дабл та з плейбеком (playback). Демонструє чітке виконання ритмічних малюнків, імпровізацію, відтворення вправ поліритмічного спрямування ногами та руками.</p> <p>Володіє постановкою та технікою рук під час гри щіточками, за допомогою яких відтворює акомпанемент на малому барабані.</p> <p>Відтворює особливості ритмічного звуковедення у творах народної музики.</p> <p>Визначає на слух розмір музичного твору та вміє відтворити його метроритм.</p> <p>Читає з листа етюди (2 – 4), виконує метроритмічні вправи, опановані за період навчання.</p>
<p>КСИЛОФОН Ритмічні угруповання в гамах з 7 знаками: (мажорні та мінорні), гра на інтервали ч.4, ч.5, D7 та його оберти, здвоєні удари за хроматичною гамою, стрибки руками в різних гармонічних викладах, ладові тональні секвенції.</p> <p>Поглиблення музичного мислення, поглиблене вивчення музичних термінів.</p> <p>Віртуозне виконавство.</p> <p>Робота над великою формою (концерт / варіації).</p> <p>Зміна інструмента під час гри музичних циклів.</p>	<p>Виконує гами до шести знаків різними технічними прийомами. Відтворює D7 та його оберти у контрастних динамічних відтинках. Виконує секвенції, удосконалює техніку виконання здвоєних ударів та стрибків.</p> <p>Демонструє знання музичної термінології.</p> <p>Застосовує навички швидкої гри різних ритмічних угруповань, рудиментів, параділів на інструменті.</p> <p>Володіє навичками самостійної роботи над творами великої форми (частиною концерту / варіаціями).</p> <p>Робить переходи та змінює інструмент під час виконання музичних циклів.</p>

Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік	Виконує різними прийомами гами, 2 – 3 етюди на різні види техніки (читання з листа).
ВІБРАФОН Удосконалення усіх сформованих у попередні роки практичних навичок: гра хроматичної гами у швидкому темпі, мажорних тризвуків у гармонічному та мелодичному викладах, гами до 5 знаків. Підготовка до диференційованого технічного заліку. Технічний залік	Демонструє якісний звук на вібрафоні під час гри чотирма паличками. Виконує хроматичну гаму у швидкому темпі, тризвуки в гармонічному та мелодичному викладах вгору та вниз чотирма паличками в гамах до 5 знаків. Виконує технічні вправи в гамах до 5 знаків, 2 – 4 етюди (читання з листа).
МОДУЛЬ 8	
УДАРНА УСТАНОВКА Ритмічні угруповання та прийоми на вдосконалення техніки гри щіточками, двома ногами, рутами. Читання з листа нот скороченого виду запису (структурний). Гра на слух під супровід фонограми в «дабл» (double). Робота з клік-треками (click). Ознайомлення з технічними засобами та прийомами виконання твору. Різновиди плейбеку (play back) та принципи їх застосування.	Демонструє гру різними прийомами та способами щіточками, метроритмічні угруповання рутами, ритмічні угруповання ногами. Володіє скороченим видом запису нот (структурним), розшифровує його та грає по ньому. Демонструє гру на слух у «дабл» (double) з фонограмою. Використовує «клік» (click) під час виконання творів. Відрізняє «плейбек» (play back) від простого «мінусу», знає як його технічно застосовувати під час виступів.
КСИЛОФОН Удосконалення техніки здвоєних ударів, рудиментів, тремоло. Розвиток музичного кругозору шляхом читання з листа. Гра вправ октави для розвитку бокового зору.	Володіє грою здвоєних ударів у різних темпах, різними видами тремоло. Читає з листа ноти різної музичної складності та стилістики. Застосовує набуті навички бокового зору під час гри вправ різного характеру та ритмічної складності.
ВІБРАФОН Розширення палітри засобів виразності. Удосконалення техніки виконання штриха <i>legato. staccato, tenuto</i> за допомогою «двигуна». Принципи гри чотирма паличками акордової техніки на тремоло з використанням «двигуна». Різні види техніки та відповідні до них швидкості ««двигунів»».	Виконує технічні вправи та етюди з використанням демпфера та «двигуна». Володіє принципами акордової гри, різними видами техніки з «двигунами» різної швидкості.
Всього годин у навчальному році: 105 (52,5 / 52,5)	

Протягом четвертого року навчання учень/учениця опанує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру, сольний твір або твір під «мінус» / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

УДАРНА УСТАНОВКА:

- демонструє належний стан ігрового апарату;
- застосовує набуті навички під час виконання твору в народній музиці;
- утримує чіткий ґрув під час виконання клік-треків (*clic*);
- застосовує техніку гри щіточками та рутами.

КСИЛОФОН:

- застосовує засоби музичної виразності, композиторські ремарок, аплікатуру рук;
- володіє різними техніками, застосовує здвоєні удари, рудименив, тремоло;
- втілює стилістику творів;
- демонструє відповідний рівень технічної підготовки та сценічну витримку.

ВІБРАФОН:

- демонструє чітку поставу;
- використовує дві та/або чотири палички;
- володіє демпфером, демонструє безперервну зміну звуків;
- застосовує «двигун»;
- демонструє широкий спектр опанованих штрихів та технічних прийомів гри;
- застосовує опановані техніки звуковидобування та акордову техніку.

ДОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Завдання:

ОРКЕСТРОВІ УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ: вдосконалення ритмічних групувань та засобів звуковидобування на *дзвіночках, великому барабані, оркестрових тарілках, бонгах, дарбуці, джембе*; вдосконалення навичок читання нот з листа.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 7	
Удосконалення прийомів гри на <i>дзвіночках, великому барабані</i> .	Виконує ритмічні малюнки та нотний матеріал на <i>дзвіночках, великому барабані</i> різними видами та прийомами.
Метроритмічні вправи на розвиток пальцевої техніки на <i>бонгах, конгах, дарбуці, джембе</i> .	Грає метроритмічні вправи на пальцеву техніку на <i>бонгах, конгах, дарбуці, джембе</i> .
Перехід від одного до іншого інструмента під час виконання твору.	Застосовує навички своєчасно змінювати інструменти під час гри твору на декількох інструментах.

МОДУЛЬ 8

Удосконалення гри на слух на інструментах латино-американського походження.

Використовує інструменти латино-американського походження під час гри на слух, супроводжуючи твір (акомпанемент).

Розвиток технік гри на *оркестрових тарілках, великому барабані*.

Володіє різними техніками гри на *оркестрових тарілках та великому барабані*.
Тримає в пам'яті твори попередніх років навчання.

Протягом четвертого року навчання учень / учениця:

- опановує техніку та прийоми гри на дзвіночках, великому барабані, тарілках, бонгах, дарбуці, джембе;
- вміє своєчасно змінювати інструменти під час гри на декількох інструментах;
- демонструє пальцеву техніку під час гри на бонгах, конгах, дарбуці, джембе;
- виконує партії як на слух, так і з нотного матеріалу.

П'ятий рік навчання КЛАСИЧНИЙ НАПРЯМ

Завдання: значна увага приділяється підготовці програми підсумкового іспиту, достатньої для продовження подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в системі фахової передвищої освіти, відтворенню та втіленню в музичних творах художніх образів, роботі над удосконаленням виконавської техніки.

МАЛИЙ БАРАБАН: вдосконалення володіння двома видами хвату паличок (традиційним та симетричним); оволодіння п'ятьма основними принципами гри на малому барабані (швидкі удари, удари С. Меллера, принцип контрольованого відскоку під час гри двійок, не контрольованого відскоку під час гри дробу та пальцева техніка); гра рудиментів в різних темпах та аплікатурах, прийомів (*backstick*, гелікоптер та Хай мам); удосконалення навичок читання нот з листа, накопичення нотного матеріалу.

КСИЛОФОН: удосконалення виконання гам, вивчених за весь період навчання, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами, здвоєних ударів, парадідлів, інтервальної гри; розширення палітри музичних термінів; удосконалення навичок читання нот з листа; робота над різними видами та прийомами тремоло різною аплікатурою рук, форшлагами; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

МАРИМБА: удосконалення гри переходу з двох на чотири палички та навпаки; читання акомпанементу з листа; опрацювання акордів та їх обернень в мелодичному та гармонічному викладах, секвенцій; робота над поліритмією різних рук та паличок, динамікою та штрихами; удосконалення постановки рук та тулуба над інструментом під час гри творів на різний діапазон; продовження ознайомлення з формами класичної музики; накопичення нотного матеріалу.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 9	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН Удосконалення техніки гри <i>single drag tap</i> та <i>double drag tap</i> з використанням контрольованого відскоку.</p> <p>Освоєння прийому гри лівої руки в традиційному хваті <i>Хай Мам (Hi Mom)</i>. Елементарні ритмічні послідовності з використанням прийому.</p> <p>Опрацювання навичок сценічної витримки та артистизму.</p>	<p>Демонструє гру різних ритмічних групувань у темпах: – <i>single stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 195; – <i>double stroke roll</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 185; – <i>paradiddle</i> шістнадцятими, не повільніше ніж чверть = 170.</p> <p>Грає послідовність парадідлу з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удари групи з чотирьох, шістнадцятими в темпі, не повільнішому ніж чверть = 140.</p> <p>Грає: – <i>double paradiddle</i> секстолями у темпі, не повільнішому ніж чверть = 105; – <i>paradiddle-diddle</i> секстолями у темпі, не повільнішому ніж чверть = 115; – одиночні форшлаги (<i>flam</i>) шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 82; – <i>Swiss army triplet</i> у темпі, не повільнішому ніж чверть = 165; – <i>flam tap</i> шістнадцятими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 105; – <i>flam paradiddle</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 95; – <i>Pataflafla</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90; – <i>drag</i> восьмими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 95; – <i>single drag tap</i> восьмими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>double drag tap</i> тріолями у темпі, не повільнішому ніж чверть = 70.</p> <p>Грає елементарні ритмічні послідовності, використовуючи прийом гри <i>Хай Мам (Hi Mom)</i>.</p> <p>Демонструє сценічну витримку та артистизм, застосовує опановані засоби музичної виразності для відтворення образу та характеру творів.</p>
<p>КСИЛОФОН Удосконалення матеріалу попередніх модулів: підвищення швидкості та витривалості, гами, вивчені за цей період, швидкість рук, пасажі та</p>	<p>Демонструє навички, набуті в попередніх модулях: техніка тремоло, гра різних ритмічних угруповань, чітке попадання в центральну частину пластини, швидкість</p>

<p>секвенції для чіткого попадання в пластину, тремоло, нестандартні прийоми гри, зміна інструмента.</p> <p>Твір великої форми (концерт / частина концерту) та п'єса віртуозного характеру. Підготовка до підсумкового іспиту.</p> <p>Опрацювання навичок сценічної витримки та артистизму під час підготовки програми випускного іспиту.</p>	<p>рук; гами різними технічними прийомами на вибір.</p> <p>Володіє сучасними прийомами виконавської майстерності, як традиційними, так і оригінальними.</p> <p>Втілює опановані навички під час розбору твору великої форми та п'єси віртуозного спрямування.</p> <p>Демонструє сценічну витримку та артистизм, застосовує опановані засоби музичної виразності для відтворення образу та характеру творів під час контрольних програвань.</p>
<p>МАРИМБА</p> <p>Вдосконалення матеріалу попередніх модулів: техніки гри чотирма паличками акордів у гармонічному та мелодичному викладах, гам, акордів різного складу, акомпанементу.</p> <p>Підготовка до випускного іспиту. Класичний та сучасний твори.</p> <p>Опрацювання навичок сценічної витримки та артистизму.</p>	<p>Володіє різними видами техніки гри на інструменті, читання нот з листа.</p> <p>Втілює навички, набуті за цей період, під час розбору творів класичного та сучасного спрямування.</p> <p>Демонструє культуру публічного виступу, навички колективної взаємодії та сценічної витримки.</p>
<p>МОДУЛЬ 10</p>	
<p>МАЛИЙ БАРАБАН</p> <p>Удосконалення гри парадіду з двійкою і акцентом на перший удар групи з чотирьох ударів (<i>single dragadiddle</i>) та <i>drag paradiddle</i> 1 та 2 з використанням контрольованого відскоку.</p> <p>Застосування розглянутих прийомів гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри рудиментів.</p>	<p>Демонструє послідовність парадіду з акцентами по черзі на перший, другий, третій та четвертий удари групи з чотирьох, шістнадцятими у темпі, не повільнішому ніж чверть = 150.</p> <p>Грає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>double paradiddle</i> секстолями у темпі, не повільнішому ніж чверть = 110; – <i>paradiddle-diddle</i> секстолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 120; – одиночні форшлагги (<i>flam</i>) шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 85; – <i>Swiss army triplet</i> у темпі, не повільнішому ніж чверть = 170; – <i>flam tap</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 110; – <i>flam paradiddle</i> шістнадцятими нотами

<p>Підготовка програми випускного іспиту: робота над основними виконавськими навичками.</p> <p>Відпрацювання, повторення вивченого репертуару, вільне володіння навичками самостійного розбору творів рівня 2 – 4 року навчання.</p>	<p>в темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>pataflafla</i> шістнадцятими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>drag</i> восьмими нотами у темпі, не повільнішому ніж чверть = 100; – <i>single drag tap</i> восьмими нотами в темпі, не вище тповільнішому, ніж чверть = 115; – <i>double drag tap</i> тріолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 85; – <i>single dragadiddle</i> шістнадцятими нотами в темпі, не повільнішому ніж чверть = 90; – <i>drag paradiddle 1</i> тріолями в темпі, не повільнішому ніж чверть = 80; – <i>drag paradiddle 2</i> у темпі не повільнішому ніж чверть = 110.</p> <p>Застосовує опановані прийоми гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри рудиментів (<i>backstick, геліконтер та Хай мам</i>).</p> <p>Дотримується темпової єдності, ритмічної та звуковисотної точності, штрихової культури виконання творів, основних принципів динаміки звуку, агогіки, повного спектру тембральної палітри інструмента під час роботи над програмою випускного іспиту.</p> <p>Володіє базовими виконавськими навичками, вміє самостійно розбирати і читати з листа нескладні твори (рівня 2 – 4 року навчання).</p>
<p>КСИЛОФОН</p> <p>Підготовка програми випускного іспиту: робота над основними виконавськими навичками.</p> <p>Твір великої форми (концерт / частина концерту).</p> <p>Твір віртуозного характеру.</p> <p>Закріплення та вдосконалення творчих навичок учня.</p>	<p>Дотримується темпової єдності, ритмічної та звуковисотної точності, штрихової культури виконання творів, основних принципів динаміки звуку, агогіки, повного спектру тембральної палітри інструмента під час роботи над програмою випускного іспиту.</p> <p>Розкриває образний зміст твору великої форми, його характерні особливості, динамічно-штрихову палітру та темпові співвідношення.</p> <p>Втілює набуті технічні навички при виконанні твору віртуозного характеру: швидкість рук, пасажна техніка, аплікатура.</p> <p>Володіє навичками гри, прийомами звуковидобування, читанням нот з листа, віртуозним виконавством.</p>

<p>МАРИМБА Удосконалення техніки гри ритмічних угруповань чотирма паличками, нестандартними прийомами гри на інструменті.</p> <p>Підготовка програми випускного іспиту: робота над основними виконавськими навичками.</p>	<p>Володіє нестандартними прийомами звуковидобування на маримбі (гра руками, основою паличок, тремоло на одній пластині, гра шістьма паличками тощо).</p> <p>Демонструє навички розбору класичного та сучасного творів: вибір паличок різної жорсткості, засоби виразності / прийоми звуковидобування, техніка зміни паличок, музична виразність.</p>
<p>Всього годин у навчальному році: 105 (52,5 / 52,5)</p>	

Протягом п'ятого року навчання учень / учениця опановує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 твори різного жанру; сольний твір / твір під фонограму / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

МАЛИЙ БАРАБАН:

- володіє двома видами хвату паличок;
- володіє п'ятьма основними принципами гри на малому барабані (швидкі удари, удари С. Меллера, принцип контрольованого відскоку під час гри двійок, не контрольованого відскоку під час гри дробу та пальцева техніка) під час виконання параділів;

– володіє прийомами гри іншими кінцями паличок у традиційному хваті під час гри рудиментів (*backstick, геліконтер* та *Хай мам*);

– демонструє сценічну витримку та артистизм;

– застосовує широкий спектр опанованих штрихів та прийомів гри.

КСИЛОФОН:

– демонструє володіння різними техніками, застосування здвоєних ударів, рудиментів, тремоло;

– застосовує засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру рук;

– втілює стилістики творів;

– демонструє відповідний рівень технічної підготовки, сценічну витримку.

МАРИМБА:

– демонструє чітку поставу рук та тулуба;

– демонструє відповідні навички та прийоми гри під час виконання класичного та сучасного творів;

– володіє нестандартними прийомами гри на інструменті (гра руками, основою паличок, тремоло на одній пластині, гра шістьма паличками тощо);

– відтворює штрихи та прийоми звуковидобування;

– демонструє сценічну витримку та артистизм у процесі виконання музичних творів.

ДЖАЗОВО-ЕСТРАДНИЙ НАПРЯМ

Завдання: значна увага приділяється підготовці програми підсумкового іспиту, достатньої для продовження подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в системі фахової передвищої освіти, відтворенню та втіленню в музичних творах художніх образів, роботі над удосконаленням виконавської техніки.

УДАРНА УСТАНОВКА: удосконалення читання нот з листа, гра під мінус та під клік, робота над технікою рук та ніг, парадідлами, рудиментами; гра музики різних напрямів та стилів під мінус на слух та в дабл; накопичення музичного матеріалу.

КСИЛОФОН: удосконалення виконання гам, вивчених за весь період навчання, D7 та зменшеного септакорду з оберненнями різними технічними прийомами, здвоєних ударів, парадідлів, інтервальної гри; розширення палітри музичних термінів; удосконалення навичок читання нот з листа, робота над різними видами та прийомами тремоло різною аплікатурою рук, форшлагами; інтервальна гра ритмічних вправ; накопичення музичного матеріалу.

ВІБРАФОН: удосконалення виконання опанованого матеріалу за весь період навчання: різних технічних прийомів, тризвуків та їх обернень, тремоло, здвоєних ударів, штрихів, динамічних відтінків.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 9	
<p>УДАРНА УСТАНОВКА Удосконалення матеріалу попередніх модулів, підвищення швидкості та витривалості гри руками та ногами, повторення опанованих стилів.</p> <p>Виконання творів різних стилів під «мінус» клік-треків (<i>clic</i>).</p> <p>Сольний твір на ударній установці.</p> <p>Подальше удосконалення навичок читання нот з листа під час гри з акомпанементом. Підготовка до випускного іспиту.</p>	<p>Знає стилі музики, вивчені за період навчання, орієнтується в них та втілює їх на інструменті. Тримає метроритм під час гри без метроному.</p> <p>Виконує твори різними техніками та прийомами на інструменті з «кліком» (<i>clic</i>) на слух та по нотах. Відчуває на слух початок та кінець фрази під час виконання сольних партій.</p> <p>Втілює набуті навички під час розбору творів програми випускного іспиту. Імпровізує, відчуває цілісність форми твору, тримає грув та метроритм у середині треків з «кліком» (<i>clic</i>) та без нього.</p>
<p>КСИЛОФОН Вдосконалення матеріалу попередніх модулів: підвищення швидкості та витривалості, гами, вивчені за цей період, швидкість рук, пасажі та секвенції для чіткого попадання в пластину, тремоло, нестандартні прийоми гри, зміна інструмента.</p>	<p>Демонструє навички, набуті в попередніх модулях базового періоду навчання: техніка тремоло, гра різних ритмічних угруповань, чітке попадання в центральну частину пластини, швидкість рук; гами різними технічними прийомами. Володіє сучасними прийомами виконавської майстерності: як</p>

<p>Твір великої форми (концерт / частина концерту) та п'єса віртуозного характеру. Підготовка до підсумкового іспиту.</p> <p>Опрацювання навичок сценічної витримки та артистизму.</p> <p>Підготовка програми випускного іспиту: робота над основними виконавськими навичками.</p> <p>Твір великої форми (концерт / частина концерту).</p> <p>Твір віртуозного характеру.</p> <p>Закріплення та вдосконалення творчих навичок.</p>	<p>традиційними, так і оригінальними.</p> <p>Втілює навички, набуті за час навчання під час розбору твору великої форми та п'єси віртуозного спрямування.</p> <p>Демонструє сценічну витримку та артистизм, застосовує опановані засоби музичної виразності для відтворення образу та характеру творів.</p> <p>Дотримується темпової єдності, ритмічної та звуковисотної точності, штрихової культури виконання творів, основних принципів динаміки звуку, агогіки, повного спектру тембральної палітри інструмента під час роботи над програмою випускного іспиту.</p> <p>Розкриває образний зміст твору великої форми, його характерні особливості, динамічно штрихову шкалу та темпові співвідношення.</p> <p>Втілює набуті технічні навички під час гри твору віртуозного характеру</p> <p>Володіє навичками гри, прийомами звуковидобування, читанням нот з листа, віртуозним виконавством.</p>
<p>ВІБРАФОН</p> <p>Закріплення та поглиблення сформованих навичок виконання. Хроматична гама у швидкому темпі, мажорні тризвуки в гармонічному та мелодичному викладах.</p> <p>Подальший розвиток творчих навичок: закріплення та вдосконалення.</p> <p>Підготовка до випускного іспиту.</p>	<p>Демонструє якісний звук на вібрафоні під час гри чотирма паличками хроматичної гама у швидкому темпі, тризвуків у гармонічному та мелодичному викладах, гам вгору та вниз. Читає з листа музичні твори. Виконує технічні вправи, етюди з використанням демпфера.</p> <p>Володіє навичками підбору на слух мелодій з акомпанементом. Транспонує етюди та п'єси у вивчені тональності.</p> <p>Виконує твори програми випускного іспиту з використанням усіх опанованих засобів виразності. Володіє принципами акордової техніки та іншими видами на чотирьох паличках. Демонструє культуру публічного виступу та сценічну витримку під час підготовки програми випускного іспиту.</p>
<p>Всього годин у навчальному році: 105 (52,5 / 52,5)</p>	

Протягом четвертого року навчання учень / учениця опанує: 10 – 15 етюдів на різні види техніки гри; 2 – 3 твори різного жанру; сольний твір / твір під фонограму / під акомпанемент фортепіано.

Підсумковий контроль: 2 – 3 твори (сольно та/або з акомпанементом) для кожного інструмента.

Під час виконання програми **підсумкового контролю учень / учениця:**

УДАРНА УСТАНОВКА:

- демонструє належний стан ігрового апарату;
- застосовує набуті навички під час виконання творів у різних напрямках та стилях;
- утримує чіткий ґрув під час виконання треків з «кліком» (*clic*) та без нього;
- демонструє техніку гри різними засобами звуковидобування та технічними прийомам.

КСИЛОФОН:

- володіє різними техніками гри;
- застосовує засоби музичної виразності, композиторські ремарки, аплікатуру рук;
- втілює стилістику творів;
- демонструє відповідний рівень технічної підготовки та сценічну витримку.

ВІБРАФОН:

- демонструє чітку поставу;
- використовує дві та чотири палички;
- володіє демпфером, безперервною зміною звуків;
- застосовує «двигун»;
- демонструє спектр опанованих штрихів, прийомів гри;
- володіє опанованими техніками звуковидобування.

ДОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ:

Завдання:

ОРКЕСТРОВІ УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ: вдосконалення звуковидобування, читання нот з листа, гри різних ритмічних угруповань, прийомів гри на інструментах, опанованих за базовий період навчання; постановка апарату (руки, ноги, тулуб, голова) та засоби гри на маршових барабанах.

Зміст навчання	Результати навчання
МОДУЛЬ 9	
<p>Вдосконалення виконавських прийомів та технік гри на інструментах, опанованих на цьому етапі. Виконання творів (музичні цикли), що написані спеціально для різних інструментів одночасно.</p> <p>Ознайомлення з інструментами маршового напрямку: <i>великий барабан, тенор-том, квадро-том</i>. Опрацювання навичок сценічної витримки та артистизму виконання під час руху.</p>	<p>Демонструє навички гри на оркестрових інструментах різних груп, різного спрямування та стилю. Використовує набуті навички під час гри музичних циклів на основному інструменті.</p> <p>Володіє постановкою гри на інструментах маршової групи: <i>великий барабан, тенор-том, квадро-том</i>. Демонструє сценічну витримку та артистизм виконання під час руху, застосовує опановані засоби музичної виразності для виконання музичних циклів.</p>

Протягом п'ятого року навчання учень / учениця:

- опановує техніку та прийоми гри на інструментах;
- демонструє вміння своєчасно змінювати інструменти під час гри в колективах на декількох інструментах;
- володіє прийомами гри на маршових барабанах;
- демонструє поєднання інструментів, що використовуються під час виконання творів різного жанру
- демонструє виконання партій на слух та з нотного матеріалу.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андреева О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру : довідник. Київ : Музична Україна, 1990. 80 с.
2. Закиян Х. Школа игры на малом барабане. Ереван : Луйе, 1986. 183 с.
3. Кизант Г. Техника игры на ударных инструментах. Київ : Музична Україна, 1986. 172 с.
4. Кміть О. П'єси для ансамблю ударних інструментів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. 36 с.
5. Конаков В. Етюди для ударної установки. Київ : Мелосвіт, 2014. 20 с.
6. Конаков В. Техніка гри на ударній установці. Київ : Мелосвіт, 2014. 20 с.
7. Тизар Дж. Етюди для малого барабана. Прага, 1966. 66 с.
8. Хмельов С. Репертуарна збірка для ударних інструментів. Київ : Мелосвіт, 2018. 24 с.
9. Документи, електронні книги, аудіокниги, статті за темою «Drum kit». *Scribd*: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3cL0eu8> (дата звернення: 25.07.2022).
10. Документи, електронні книги, аудіокниги, статті за темою «Drumline». *Scribd*: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/eZugNg2> (дата звернення: 25.07.2022).
11. Документи, електронні книги, аудіокниги, статті за темою «Trinity drum kit». *Scribd*: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3orrhgD> (дата звернення: 25.07.2022).
12. Документи, електронні книги, аудіокниги, статті за темою «Xilofono». *Scribd*: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3BdbYzt> (дата звернення: 25.07.2022).
13. 40 Drum Rudiments. Percussive Arts Society PAS. *Faster Hands* : веб-сайт. URL: youtube.com/watch?v=ONTwonwbnNA (дата звернення: 07.10.2021).
14. Abe K. Dream of the Cherry Blossoms. URL: <https://pdfcoffee.com/dream-of-the-cherry-blossoms-keiko-abe-3-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
15. Abe K. Frogs (marimba). URL: https://issuu.com/slaan/docs/abe_keiko_frogs_marimba_pdf (дата звернення: 25.07.2022).
16. Abe K. Michi Paraphrase for Solo Marimba. URL: <https://pdfcoffee.com/michi-paraphrase-2-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
17. Abe K. Works for Solo Marimba. URL: <https://pdfcoffee.com/works-for-marimba-by-keiko-abe-3-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
18. Burns R., Feldstein S. Elementary percussion solos. Frankfurt : Alfred Music, 1999. 156 p.

19. Burton G. Chega de Saudade. URL: <https://pdfcoffee.com/gary-burton-chega-de-saudade-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
20. Burton G. Technique. URL: <https://pdfcoffee.com/gary-burton-technique-5-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
21. Chaffee G. Rhythm and Meter Patterns. URL: <https://bit.ly/3DlqpPR> (дата звернення: 07.10.2021).
22. Chaffee G. Sticking Patterns. URL: <https://bit.ly/3aj3qZl> (дата звернення: 07.10.2021).
23. Igoe T. Groove Essentials. DVD. Hudson Music, 1996. 96 p.
24. Drum Line Cadences – Downloadable Sheet Music. *Rudimental University Press*: веб-сайт. URL: <https://www.rudimentaluniversity.com/drum-line-cadences/> (дата звернення: 25.07.2022).
25. freedrumlinemusic.com : веб-сайт. URL: <http://freedrumlinemusic.com/> (дата звернення: 25.07.2022).
26. Grant N. Music and Collaboration : Rapport Leadership and the Role of the Individual in Collaborative Processes. URL: <https://bit.ly/3PXkO8R> (дата звернення: 25.07.2022).
27. Keiko Abe. Variations on Japanese Children's Songs. URL: <https://bit.ly/3RXGH9Q> (дата звернення: 07.10.2021).
28. Kite R. Abe. A Virtuositic Life : Her Musical Career and the Evolution of the Concert Marimba. Leesburg, VA : GP Percussion, 2007. 298 p.
29. Kvistad R. Accent studies and etudes: for Percussion. Miami : Belwin Mills Publishing Corp., 1986. 36 p.
30. Level 1 cadences. *Freedrumlinemusic.com* : веб-сайт. URL: <http://www.freedrumlinemusic.com/sheetmusic/cadences/level1cadences.html> (дата звернення: 25.07.2022).
31. Morello J. Master Studies. Exercises For The Development Of Control And Technique. URL: <https://bit.ly/3liYsCa> (дата звернення: 07.10.2021).
32. Music PDFs. The Ohio State University : веб-сайт. URL: <https://u.osu.edu/ohiostatedrumline/music/music-pdfs/> (дата звернення: 25.07.2022).
33. Paliev D. 12 Pieces pour caisse claire et piano. Courlay : J.M. Fuzeau, cop. 1992. 35 p.
34. Percussion/Marimba Sheet Music. *MusicaNeo*: веб-сайт. URL: https://www.musicaneo.com/ru/sheetmusic/instrumentation/76_marimba/ (дата звернення: 25.07.2022).
35. Pratt J. S. 14 Modern Contests Solo for Snare Drum. Van Nuys, CA : Alfred Music, 1985. 35 p.
36. Schinstine W. Little Champ. San Antonio, Vinyl, LP. Texas : Soutern Music Company, 1967.
37. Stone G. L. Stick Control For The Snare Drummer. George B. Stone & Son, Inc.; Cover Stained edition, 1985. 44 p.
38. Stone G. L. Accents and Rebounds for snare drum. URL: <https://bit.ly/3iCpVwH> (дата звернення: 07.10.2021).

39. Soloist Folio for Marimba or Xylophone w/Piano. Rubank Ed No. 61. Chicago : Rubank Publications. 24 p.
40. Texas Drams : Longhorn Band Drumline. 2014 - 2015. Studies, Warmups, Cadenceses & Traditionals. URL: <http://sites.utexas.edu/longhornband/files/2014/03/LHB-Drumline.pdf>(дата звернення: 25.07.2022).
41. Udow M. Percussion Pedagogy : A practical guide for studio teachers. New York : Oxford University Press, 2019. 492 p.
42. Universal Edition : Music Blatter No 5. URL: <https://bit.ly/3bbaM50> (дата звернення: 25.07.2022).
43. Zivkovic N. J. Ilijas. URL: <https://pdfcoffee.com/ilijas-nebojsa-jovan-zivkovic-pdf-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
44. Zivkovic N. Funny xylophone. URL: <https://pdfcoffee.com/funny-xylophone-book-1-zivkovic-nebojsa-pdf-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
45. Zivkovic N. Pezzo Da Concerto. URL: <https://pdfcoffee.com/njzivkovic-pezzo-da-concerto-pdf-free.html> (дата звернення: 25.07.2022).
46. Zivkovic N. Suomineito. URL: https://kupdf.net/download/suomineito-nebosja-zivkovic_59f90fafe2b6f55c7c2a71ed_pdf (дата звернення: 25.07.2022).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Рівень відтворення музичного тексту не відповідає програмним вимогам. Учень / учениця виконує лише окремі фрагменти музичних творів, робить численні помилки, демонструє низький рівень технічних навичок, грає неритмічно. Відсутня виразність виконання.
Середній	4 – 6	Виконання творів має значну кількість недоліків: зупинки, текстові помилки, ритмічні недоліки, недосконала аплікатура рук. Учень / учениця демонструють нечітке дотримання постановки рук. Звуковидобування та звуковедення на середньому рівні. Не вдається втілення художнього змісту музичних творів
Достатній	7 – 9	Учень / учениця демонструє виконавські навички та вміння, але мають місце деякі технічні та темпові недоліки, незначні порушення метроритмічної пульсації, невпевненість у втіленні образно-емоційної складової музичних творів.
Високий	10 – 12	Учень / учениця демонструє впевнене та якісне виконання творів, високий технічний рівень виконання, вільне володіння опанованими засобами звуковидобування та прийомами гри; втілення художнього образу музичного твору з усвідомленим застосуванням визначених засобів музичної виразності; впевненість, внутрішню і зовнішню свободу виконання, сценічну витримку та артистизм.